

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2024/26>

Materiál v pripomienkovom konaní do 02.02.2024

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom dopravy na základe Programového vyhlásenia vlády 2023 – 2027

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Návrh zákona bol vypracovaný z dôvodu transpozície novej Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1883 z 20. októbra 2021 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania a o zrušení smernice Rady 2009/50/ES do národnej legislatívy. V predkladanom návrhu zákona sa v dôsledku prijatia vyššie uvedenej smernice zavádza niekoľko zmien, ktorých cieľom je atraktívne modrých kariet (vysokokvalifikovaného zamestnania) pre potreby jej využívania na našom trhu práce. V súvislosti s transpozíciou smernice sa zároveň navrhuje novelizácia zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý v piatej časti upravuje podmienky zamestnávania štátnych príslušníkov tretej krajiny s výkonom práce na území Slovenskej republiky (čl. IV návrhu novely zákona).

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 01.07.2024

Postoj RÚZ k materiálu

Návrh zákona bol vypracovaný z dôvodu transpozície novej Smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1883 z 20. októbra 2021 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely vysokokvalifikovaného zamestnania a o zrušení smernice Rady 2009/50/ES do národnej legislatívy. **RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky smerujúce k vyjasneniu znenia zákona a zníženiu administratívneho zaťaženia**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k čl. I, bod 32

Požadujeme upraviť znenie § 33 odsek 8 písm. b) nasledovne:

„(b) do 30 dní, ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny podľa § 23 ods. 1,

Odôvodnenie:

V programovom vyhlásení vlády si vláda dala za úlohu: „V záujme riešenia dostupnosti pracovnej sily v objektivne nedostatkových profesiách [prijat] jasné pravidlá pre získavanie pracovných povolení cudzincov, odbúravanie existujúcich prekážok v uznávaní kvalifikácií a iných administratívnych bariér.“

Skrátenie všeobecnej lehoty na rozhodnutie o žiadosti o udelenie prechodného pobytu na účel zamestnania z pôvodných 90 dní na 60 dní je nedostatočné. ÚP má lehotu 15 pracovných dní (t.j. tri týždne) na vydanie potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta + OCP má lehotu 60 dní na udelenie prechodného pobytu, teda spolu takmer 90 dní, čo je neprijateľne dlhý čas.

Preto je potrebné skrátiť lehotu na rozhodnutie na 30 dní.

2. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 50 a vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme doplniť nový dôvod na zrušenie udeleného prechodného pobytu do § 36 ods. 1:

„k) štátny príslušník tretej krajiny nevykonáva účel pobytu na území SR“

A do § 21 ods. 3 za prvú vetu navrhujeme vložiť text:

„V prípade mobilného zamestnanca v doprave 61ab) sa podmienka podľa prvej vety považuje za splnenú, ak sa účel vykonáva vozidlom, ktorým disponuje jeho zamestnávateľ so sídlom na území Slovenskej republiky.“

Odkaz 61ab) znie:

„§2 ods.4 zákona 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z.“

Odôvodnenie:

Prechodný pobyt sa vydáva na presne špecifikovaný účel upravený § 21 zákona 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov (ďalej ako „zákon“) a ktorý jasne stanovuje, že účel prechodného pobytu vykonáva štátny príslušník tretej krajiny na území Slovenskej republiky. V prípade, ak sa tak nedeje, dochádza k zneužívaniu prechodného pobytu udeleného slovenskými orgánmi a k porušovaniu iných povinností ustanovených právnymi predpismi SR.

Vodič nákladného vozidla alebo autobusu je profesia, ktorá sa vyznačuje svojou veľkou mobilitou a preto sa považujú za mobilných pracovníkov. Vodič v medzinárodnej cestnej doprave strávi väčšinu času vykonávaním preprav z jedného štátu do iného štátu, prípadne v rámci jedného štátu. Nakoľko ale túto činnosť realizuje vo vozidle, ktorým disponuje jeho zamestnávateľ sídliači na území SR, sme názoru, že podmienky výkonu účelu pobytu stanovené týmto zákonom sú splnené, teda je preukázaná väzba na slovenského zamestnávateľa. Preto z dôvodu právnej istoty navrhujeme doplniť do zákona do § 21 ods. 3 za prvú vetu nasledovné:

„V prípade mobilného zamestnanca v doprave 61ab) sa podmienka podľa prvej vety považuje za splnenú, ak sa účel vykonáva vozidlom, ktorým disponuje jeho zamestnávateľ so sídlom na území Slovenskej republiky.“

Odkaz 61ab) znie:

„§2 ods.4 zákona 462/2007 Z. z. o organizácii pracovného času v doprave a o zmene a doplnení zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 309/2007 Z. z.“

Pokiaľ však vodič vykonáva prepravu vo vozidle, ktorým disponuje dopravca so sídlom v inom členskom štáte, vodič s udeleným povolením na prechodný pobyt za účelom zamestnania nenapĺňa účel pobytu a teda sa dopúšťa porušenia právnych predpisov a malo by mu byť zrušené povolenie na prechodný pobyt.

3. Zásadná pripomienka k čl. IV, novelizačný bod 19 v časti §21b a súvisiace nadväzujúce ustanovenia

Súčasný trend ukazuje snahu znižovania administratívnej záťaže podnikateľského prostredia. Navrhovaným systémom vydávania potvrdení o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta dochádza k opaku. Zamestnávateľ bude musieť žiadať potvrdenie samostatne pre každého jedného štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorého plánuje prijať do zamestnania. Predĺži sa tak celý proces udeľovania prechodného pobytu (približne o týždeň). Zvýši sa tak administratívna záťaž nie len pre zamestnávateľov ale aj úrad. V novele sa tiež uvádza potreba písomného súhlasu štátneho príslušníka tretej krajiny s overením pravosti podpisu, ktorý tvorí prílohu žiadosti o vydanie potvrdenia. Tento súhlas považujeme za zbytočnú a neodôvodnenú záťaž pre štátneho príslušníka tretej krajiny.

Navrhujeme zmeniť adresnosť potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta tak, aby stačilo vydanie jedného potvrdenia, v ktorom by bol určený počet voľných pracovných miest, ktoré môže daný zamestnávateľ obsadiť štátnymi príslušníkmi tretích krajín. Súčasná navrhovaná úprava vydávania potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta je pri súčasnej administratívnej záťaži pre zamestnávateľov neprijateľná. Navrhujeme určiť platnosť takéhoto potvrdenia minimálne na 6 mesiacov.

Návrh možnosti riešenia adresnosti potvrdenia: Úrad vydá potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta obsahujúce počet miest, ktoré môže zamestnávateľ obsadiť. Zároveň vydá aj tlačivá v počte uvedenom na potvrdení (korešponduje s počtom voľných miest, pre ktoré je vydané potvrdenie). Tieto tlačivá budú obsahovať identifikáciu zamestnávateľa (tak už vydá úrad) a zamestnávateľ vyplní údaje o cudzincovi. Toto vyplnené tlačivo priloží štátny príslušník tretej krajiny k žiadosti o udelenie prechodného pobytu.

Navrhovaná lehota na vydanie potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta je 15 pracovných dní, čím sa predlžuje proces udeľovania povolenia na prechodný pobyt za účelom zamestnania. Navrhujeme preto skrátenie lehoty určenej na vydanie potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta z 15 pracovných dní na 5 pracovných dní – tak ako tomu bolo doteraz, keď o neho žiadal útvar Policajného zboru. Detailnejšie popisujeme uvedený problém aj v osobitnej pripomienke nižšie.

Zároveň navrhujeme zrušenie navrhovanej potreby písomného súhlasu štátneho príslušníka tretej krajiny so žiadosťou spolu s overením jeho podpisu, ako prílohy k žiadosti o vydanie potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, nakoľko ak by sa v krajnom prípade stalo, že nemá záujem sa už zamestnať u daného zamestnávateľa, (čoho dôsledkom je napr. nepodanie žiadosti na útvar Policajného zboru), prípadne z iných objektívnych príčin nemôže nastúpiť do zamestnania (napr. zdravotné dôvody) potvrdenie pre zamestnávateľa stráca zmysel a musí celý proces absolvovať nanovo. Detailnejšie popisujeme uvedený problém aj v osobitnej pripomienke nižšie.

4. Zásadná pripomienka k čl. IV, bod 19 v časti § 21b ods. 1

Požadujeme upraviť znenie §21b ods. 1 nasledovne:

„(1) Úrad vydá potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré obsahuje súhlas alebo nesúhlas s jeho obsadením, do 5 pracovných dní odo dňa doručenia žiadosti zamestnávateľa, ktorý má záujem prijať do zamestnania štátneho príslušníka tretej krajiny,

Odôvodnenie:

V programovom vyhlásení vlády si vláda dala za úlohu: „V záujme riešenia dostupnosti pracovnej sily v objektívne nedostatkových profesiách [prijať] jasné pravidlá pre získavanie pracovných povolení cudzincov, odbúravanie existujúcich prekážok v uznávaní kvalifikácií a iných administratívnych bariér.“

V Národnej stratégii pre výskum, vývoj a inovácie do roku 2030 si dala vláda za cieľ zvýšiť počet vysokokvalifikovaných pracujúcich zo zahraničia o 25 000 (viď Tabuľka 3 na str. 35).

Požadujeme úpravu lehoty na vydanie súhlasu alebo nesúhlasu s obsadením voľného pracovného miesta, na pôvodnú lehotu 5 dní.

Posudzovanie potrebné na vydanie potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta sa po novelizácii zjednoduší, keďže sa zužuje počet situácií, kde bude potrebné posudzovať situáciu na trhu práce.

5. Zásadná pripomienka k čl. IV, bod 19 v časti § 21b ods. 2

Požadujeme odstrániť požiadavku stanovenú v §21b ods. 2 písm. e)

Odôvodnenie:

V programovom vyhlásení vlády si vláda dala za úlohu: „V záujme riešenia dostupnosti pracovnej sily v objektívne nedostatkových profesiách [prijať] jasné pravidlá pre získavanie pracovných povolení cudzincov, odbúravanie existujúcich prekážok v uznávaní kvalifikácií a iných administratívnych bariér.“

V Národnej stratégii pre výskum, vývoj a inovácie do roku 2030 si dala vláda za cieľ zvýšiť počet vysokokvalifikovaných pracujúcich zo zahraničia o 25 000 (viď Tabuľka 3 na str. 35).

Požiadavka písomného súhlasu nie je v súčasnosti vyžadovanou prílohou žiadosti o potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta. Nie je zjavné, prečo je daná požiadavka opodstatnená.

Táto príloha bude potencionálne ďalšou bariérou v procese.

V praxi prinesie komplikácie, ak sa žiadateľ v tom čase nachádza v zahraničí; navyše nie je zrejmé, či úrad práce bude žiadať, aby v takom prípade bola listina predložená s vyšším overením (apostila/superlegalizácia).

6. Zásadná pripomienka k čl. IV, novelizačný bod 19 v časti §21b a súvisiace nadväzujúce ustanovenia

Požadujeme nahradiť súčasný režim vydávania potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré sa momentálne vydáva viažuce sa na konkrétneho zamestnanca takým režimom, aby bolo možné požiadať o súhlas s obsadením pracovného miesta vopred na konkrétnu pracovnú pozíciu u konkrétneho zamestnanca, nebude sa viazať ku konkrétnemu budúcemu zamestnancovi.

Preto požadujeme odstrániť požiadavky stanovené v §21b ods. 2 a ods. 3:

Odôvodnenie:

V programovom vyhlásení vlády si vláda dala za úlohu: „V záujme riešenia dostupnosti pracovnej sily v objektívne nedostatkových profesiách [prijat] jasné pravidlá pre získavanie pracovných povolení cudzincov, odbúravanie existujúcich prekážok v uznávaní kvalifikácií a iných administratívnych bariér.“

Do roku 2030 na bude na SR o 121 tisíc menej ľudí v produktívnom veku.

Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily aj z dôvodu neschopnosti prilákať zahraničný talent je jedným z najpálčivejších problém, ktorý bráni slovenským firmám v raste.

Súčasný systém vydávania potvrdení o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta vytvára zbytočné administratívne bariéry, je kapacitne náročný a vnáša do procesu značnú mieru nejasnosti pre žiadateľa aj pre zamestnávateľa.

Vzhľadom na vysoké náklady súvisiace s jej nájdením, oslovenie zahraničnej pracovnej sily je pre zamestnávateľov poslednou možnosťou, siahajú po nej len v prípade, že nie sú schopní nájsť potrebné zručnosti v rámci domácej pracovnej sily.

Súčasný spôsob posudzovania potrieb trhu práce pri vydávaní povolení/potvrdení nereflektujú najnovšie trendy, kde zvlášť pri vysokokvalifikovaných pracovných pozíciách zamestnávateľa nepromujú pozície na kariérnych portáloch.

Súčasný systém navrhujeme upraviť tak, aby zamestnávateľ mohol získať súhlas s obsadením pracovného miesta od ÚP a následne začať výberový proces.

Súhlas by sa udeľoval na konkrétnu pozíciu a ešte pred výberovým konaním, zamestnávateľ by mal záruku, že sa mu oplatí hľadať ľudí zo zahraničia.

Takisto ÚCP by klesla pracovná záťaž vzhľadom na nižší počet žiadostí (teraz musia zamietat tie, kde ÚP zamietne už vybratého človeka)

Po výbere kandidáta by daný súhlas predložil spolu so žiadosťou na OCP. Potrebné prílohy sa budú predkladať na OCP spolu so žiadosťou o prechodný pobyt, ako doposiaľ.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2024/26>